

Sketelj, Terezija Kapus, Uši Sereinig, Lajko Milisavljevič, Engelbert Logar, Martina Piko, Marija Makarovič, Peter Fister, Breda Vilhar, Herta Maurer-Lausegger, Naško Križnar. Referati s tega posvetovanja tvorijo jedro prve številke novega etnološkega glasila, ki mu odpirata vrata v svet predsednik Narodopisnega društva dr. Pavel Apovnik in mag. Martina Piko, znanstveni vodja omenjenega Inštituta. Iz objavljenega govora dr. Petra Fistra ob odkritju spominske plošče na rojstni hiši dvornega svetnika dr. Pavleta Zablatnika dne 22. 5. 1998 se imamo priložnost poučiti o njegovi vsestranski delavnosti in prizadevanju za ohranjanje narodnostne istovetnosti koroških Slovencev. V rubriki *Na terenu* sodeluje Tom Priestly, véliki prijatelj koroških Slovencev, sicer jezikoslovec, ki se je že dodobra poglobil predvsem v narečje slovenske vasi Sele, tokrat pa sodeluje z vsestransko analizo o sociolingvističnem položaju slovenščine na avstrijskem Koroškem. Sledita rubriki z ocenami o novih knjigah in člankih, ki zadevajo koroško etnološko in slavistično problematiko, in dvoje poročil o skrbnem urejanju arhivskega gradiva (zapuščina duhovnika Vinka Zaletela, slovenski nagrobni napisi na južnem Koroškem). Sledi povzetek v nemščini.

Marija Stanonik

TAKO SMO ŽIVELI (Življenjepisi koroških Slovencev) 7. Uredila Marija Makarovič, Izdajatelj: Krščanska kulturna zveza in Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik v Celovcu, Celovec, Ljubljana, Dunaj, Mohorjeva družba, 1999, 231 strani

Čas je že, da tudi Traditiones zaznamujejo izhajanje znamenite serije, ki jo je zasnovala dr. Marija Makarovič v času svojega angažiranja pri Krščanski kulturni zvezi in tedaj nastajajočem Slovenskim narodopisnim inštitutom Urban Jarnik v Celovcu. Za preprostim stavkom *«Tako smo živeli»* se skriva toliko neponovljivih življenjskih usod, avtoportretov in portretov, če z likovno govorico ponazorimo z lastno roko ali po pripovedovanju zapisane življenjepise koroških Slovencev. Marija Makarovič je kot odlična in vsestranska etnologinja, v metodologiji terenskega dela v svoji stroki v marsičem orala ledino in različne načine, kako se ljudem pri zbiranju gradiva tudi človeško čim bolj približati, preizkusila na lastni koži. Sicer neformalno, a zato nič manj resno, je vzgojila kar nekaj mladih naslednikov / naslednic, dokler ni ugotovila, da lahko informatorji sami postanejo posredovalci v dvojnem pomenu besede: ne le z vsebino gradiva, ampak tudi glede na način njegovega jezikovnega oblikovanja. To je še posebej pomembno na slovenskem etničnem ozemlju, kjer živijo Slovenci le še kot narodnostna manjšina, saj tako dobivamo ne le prvovrstno gradivo za (slovensko) etnologijo, kulturno antropologijo, sociologijo, t. i. ustno zgodovino in

zgodovino sploh, ampak tudi za različne panoge slovenskega jezikoslovja in deloma literarne vede in slovstvene folkloristike. Gotovo ima za jezikovno podobo objavljenih besedil veliko zaslugo tudi slavist France Vrbinč, toda upam, da organizatorji projekta shranijo tudi izvirne zapise, ki jih utegnejo raziskave v prihodnosti obravnavati ne le kot pomemben, ampak tudi pristen vir jezikovne kulture v tekočem obdobju. Uradu koroške deželne vlade in Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije vsekakor gre zahvala, lahko pa si štejeta tudi v čast, da podpirata ta pomembni projekt. Na koncu je slovarček manj znanih narečnih imen in za večinski narod obzirna informacija o vsebini knjige: povzetki posameznih življenjskih zgodb v nemščini.

Doslej je izšlo že sedem knjig. Vsaka vsebuje okrog deset življenjskih zgodb, kar pomeni, da jih je otetih pozabe že približno sedemdeset. To ne pomeni samo toliko in toliko abstraktnih zgodb, ampak tudi jezikovnih dokumentov in vmes potresenih biserov besedne umetnosti. Marija Makarovič se zelo dobro zaveda: četudi utihne (kar Bog ne daj!) slovenščina na Koroškem – v naši slovenski zibelki! – bodo te knjige pričale, da je ob koncu drugega in na začetku tretjega tisočletja po Kristusu še živela, čeprav jo je veliko ljudi prodalo za skledo leče. Pa ne, da se nam tu spet razkriva struktura, ki jo pozna že Stara zaveza?

Marija Stanonik

ANTONIO QUALIZZA, *Se zmisleš ... Canti popolari*. Srednje (Stregna), Comune di Stregna, 1999, 222 strani, transkripcije, fotografije

Vsesplošna in obenem tudi glasbenoizdajateljska dejavnost zamejcev v Beneški Sloveniji je izredno bogata, o čemer smo se lahko prepričali tudi ob predstavitvi njihove založniške dejavnosti februarja letos v Prešernovi dvorani SAZU. Glasbene izdaje se osredotočajo predvsem na dve zvrsti, tisti dve, ki sta s stališča poustvarjanja najbolj dostopni: zborovska in ljudska pesem. Med slednjimi je tudi zbirka ljudskih pesmi *Se zmisleš* Antonia Qualizze. Kot pravi v uvodu Pavle Merkù, je nastala iz potrebe po zbirki, ki bi obsegala realne zapise ljudskih pesmi, ne pa, kot se je v preteklosti delala škoda ljudski pesmi s prirejanjem pesmi za zборе, za narodnozabavne skupine in podobni trendi v različnih obdobjih.

Zbirka je pregled beneških ljudskih pesmi iz Nadiške doline. Zanimiv – v beneških izdajah pogost – je uvod v narečju. Pesmarica je natančna in pregledna, razdeljena na posamezne tipe pesmi, pri čemer si je avtor za oporo verjetno vzel tipologijo iz Merkùjeve zbirke, le da ji je dodal še razdelek pesmi s pripovednimi poetičnimi teksti.